

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER.....	XI
KISALTMALAR CETVELİ	XXXIII

1. BÖLÜM GENEL HÜKÜMLER

§ 1. GİRİŞ.....	3
I. MİLLETLERARASI ÖZEL HUKUK	3
A. Anlamı.....	3
B. Kapsamı	7
C. Yabancılık Unsuru.....	9
D. Amacı	14
II. GELENEKSEL KANUNLAR İHTİLAFI SİSTEMİNİN İŞLEYİŞİ.....	18
A. Genel Olarak.....	18
B. Kanunlar İhtilafı Kurallarının Özellikleri	19
C. Kanunlar İhtilafı Kurallarının Çeşitleri.....	20
a. İki taraflı kanunlar ihtilafı kuralları.....	20
b. Tek taraflı kanunlar ihtilafı kuralları.....	21
c. Kapsama alanı genişletilmiş maddi hükümler	22

D. Milletlerarası Özel Hukukta Hakkaniyet.....	23
a. Genel olarak.....	23
b. Kanunlar ihtilafı hakkaniyeti	23
c. Maddi hukuk hakkaniyeti	25
§ 2. TARİHÇE.....	27
I. ANTİK YUNAN'DAN ORTAÇAĞ İTALYASI'NA	27
II. ORTAÇAĞ: STATÜCÜLER	29
III. YENİÇAĞ: MİLLETLERARASI NEZAKET KURAMI ..	30
IV. 19. YÜZYIL: GELENEKSEL METODOLOJİNİN İNŞASI.....	31
V. AMERİKAN YAKLAŞIMLARI.....	34
A. Geleneksel Kanunlar İhtilafı Sistemi.....	34
B. Amerikan Devrimi.....	37
a. Currie'nin menfaat analizi.....	37
b. Cavers'in tercih prensibi.....	39
c. Leflar'ın seçimi etkileyen hususları	40
d. 2. Restatement of Conflict of Laws	40
e. Devrimin sonu	42
VI. AMERİKAN DEVRİMİNİN KITA- AVRUPASINDAKİ ETKİSİ: EN YAKIN BAĞLANTILI HUKUK.....	42
§ 3. METODOLOJİ.....	47
I. DOĞRUDAN MADDİ HUKUK YÖNTEMİ.....	47
II. SEÇİCİLİK YÖNTEMİ	49
A. Çok Taraflılık Yöntemi	49
B. Tek Taraflılık Yöntemi	50
a. Tek taraflı kanunlar ihtilafı kuralları	51
b. Doğrudan uygulanan kurallar (müdahaleci kurallar)	53
c. Kapsama alanı genişletilmiş maddi hükümler	54

§ 4. TÜRK MİLLETLERARASI ÖZEL HUKUK TARİHÇESİ VE KAYNAKLARI.....	56
I. İSLAM HUKUKU	56
a. Zimmîler.....	58
b. Müste'menler	61
c. Harbîler.....	62
II. OSMANLI DÖNEMİ	63
a. Osmanlı'da kapitülasyonlar	67
b. Kapitülasyonların içeriği	69
c. Kapitülasyonların hukuki niteliği	72
d. Kapitülasyonların kaldırılması	74
III. CUMHURİYET DÖNEMİ	79
IV. KAYNAKLAR.....	81
a. Yazılı hukuk kaynakları.....	82
b. Örf ve âdet hukuku.....	82
c. Mahkeme kararları ve doktrin.....	84
§ 5. VASIFLANDIRMA.....	85
I. GENEL OLARAK.....	85
II. VASIFLANDIRMANIN TÂBÎ OLACAĞI HUKUK.....	87
A. Lex fori	87
B. Lex causae.....	88
C. Otonom vasıflandırma.....	90
D. Değerlendirme	91
§ 6. BAĞLAMA NOKTALARININ YORUMU.....	93
I. GENEL OLARAK.....	93
II. YORUMUN TÂBÎ OLDUĞU HUKUK	95
III. ŞAHSİ STATÜDE KULLANILAN BAĞLAMA NOKTALARI.....	96
A. Milli Hukuk	96
a. Vatansızlara ve mültecilere uygulanacak hukuk.....	98

b. Birden fazla vatandaşlığı olan kişilere uygulanacak hukuk	100
B. Yerleşim Yeri	101
C. Mutat Mesken.....	103
§ 7. ATIF (RENOI)	107
I. GENEL OLARAK.....	107
II. TÜRK HUKUKUNDA ATFIN KABULÜ	110
§ 8. ÖNMESELE	114
I. GENEL OLARAK.....	114
II. ÖNMESELENİN TÂBİ OLDUĞU HUKUK.....	116
A. Lex Causae'nın Önmeseye Uygulanması	116
B. Lex Fori'nin Önmeseye Uygulanması.....	117
§ 9. KAMU DÜZENİ	118
I. GENEL OLARAK.....	118
II. KAMU DÜZENİNİN KAPSAMI.....	122
a. Anayasada yer alan temel hak ve özgürlüklere aykırılık.....	122
b. Türk hukukunun temel ilkelerine aykırılık.....	124
c. Toplumun temel ahlak kurallarına aykırılık	129
III. KAMU DÜZENİNE AYKIRILIK HALİNDE UYGULANACAK HUKUK.....	131
§ 10. DOĞRUDAN UYGULANAN KURALLAR.....	131
I. GENEL OLARAK.....	131
II. KAMU DÜZENİ İLE İLİŞKİSİ	136
III. DOĞRUDAN UYGULANAN KURALLARIN UYGULAMA ALANI.....	139
A. Lex Fori'nin Doğrudan Uygulanan Kuralları.....	139
B. Lex Causae'nın Doğrudan Uygulanan Kuralları	140
C. Üçüncü Ülkenin Doğrudan Uygulanan Kuralları	143
§ 11. YABANCI HUKUKUN UYGULANMASI.....	146
I. GENEL OLARAK.....	146

II.	KANUNLAR İHTİLAFI KURALLARININ UYGULANMASI.....	147
	A. Tarafların İleri Sürmesi.....	147
	B. Hâkimin Re'sen Nazara Alması.....	148
	C. Karma Sistem	149
III.	YABANCI HUKUKUN UYGULANMASI	151
	A. Yabancı Hukukun Vakıa Olarak Ele Alınması.....	151
	B. Yabancı Hukukun Hukuk Olarak Uygulanması.....	152
	C. Karma Sistem	153
IV.	YABANCI HUKUKUN İÇERİĞİNİN BELİRLENMESİ.....	153
	A. Genel Olarak.....	153
	B. Uluslararası Sözleşmeler	156
	a. Yabancı Hukuk Hakkında Bilgi Edinilmesine Dair Avrupa Sözleşmesi	156
	b. Türkiye Cumhuriyeti'nin taraf olduğu ikili antlaşmalar	157
	C. Yabancı Hukukun İçeriğinin Tespit Edilememesi.....	157
V.	YABANCI HUKUKUN DENETİMİ.....	158
	A. Kanunlar İhtilafı Kurallarının Üst Yargı Merciiinde Denetimi.....	158
	B. Yabancı Hukukun Üst Yargı Merciiinde Denetimi	160
	C. Yabancı Hukukun Anayasaya Aykırılığı	162
VI.	BÖLGELERARASI ÖZEL HUKUK.....	165
VII.	ŞAHISLARARASI ÖZEL HUKUK.....	165
VIII.	ZAMANLARARASI ÖZEL HUKUK.....	166
IX.	STATÜ DEĞİŞİKLİĞİ	167
§ 12.	KANUNA KARŞI HİLE.....	168
	I. GENEL OLARAK.....	168
	II. KANUNA KARŞI HİLENİN SONUÇLARI.....	171
§ 13.	İNTİBAK.....	175

I.	GENEL OLARAK.....	175
II.	İNTİBAKTA ÇÖZÜM YÖNTEMLERİ	176
§ 14. ŞEKİL		178
I.	GENEL OLARAK.....	178
II.	GEÇERLİLİK ŞEKLİNE UYGULANAN HUKUK.....	184
A.	Genel Olarak.....	184
B.	LRA Kuralının Uygulanması	185
a.	Tek taraflı hukuki işlemler	185
b.	İki taraflı hukuki işlemler	186
C.	Alternatif Kuralın Reddi.....	187
a.	Sadece LRA'nın uygulanması.....	187
aa.	Evlenmenin şekli.....	187
bb.	Kambiyo senetleri.....	190
b.	Sadece lex causae'nin uygulanması	192
aa.	Taşınmaz üzerindeki aynî haklara ilişkin hukuki işlemler.....	192
bb.	Tüketici sözleşmeleri	194
cc.	İşlemin yapıldığı yerde bilinmeyen ya da yapılamayan şekil.....	194
III.	İSPAT ŞEKLİNE UYGULANAN HUKUK.....	195
§ 15. ZAMANAŞIMI		197
I.	GENEL OLARAK.....	197
II.	UYGULANACAK HUKUK.....	199
III.	KURALIN KAPSAMI DIŞINDA KALAN HALLER	201
A.	Kamu Düzeni.....	201
B.	Kıymetli Evrak Hukukunda Müracaat Hakkının Kullanılması	202

2. BÖLÜM

KANUNLAR İHTİLAFI KURALLARI

§ 1.	EHLİYET	207
	I. GENEL OLARAK.....	207
	II. EHLİYETE UYGULANACAK HUKUK	209
	A. Gerçek Kişiler.....	209
	a. Hak ve fiil ehliyeti	209
	b. İşlem güvenliği ilkesi	218
	c. Statü değişikliği	219
	d. Cinsiyet değişikliği	220
	e. Ad	221
	B. Tüzel Kişiler	233
§ 2.	NİŞANLANMA.....	238
	I. GENEL OLARAK.....	238
	II. UYGULANACAK HUKUKUN TESPİTİ.....	241
§ 3.	EVLENME	244
	I. GENEL OLARAK.....	244
	II. EVLENME EHLİYET VE ŞARTLARI.....	246
	A. Genel Olarak.....	246
	B. Evlenme Ehliyet ve Şartlarına Uygulanacak Hukuk.....	247
	III. EVLENMENİN ŞEKLİ.....	251
	A. Genel Olarak.....	251
	B. Konsolosluk Evlenmeleri.....	253
	C. Evlenmenin Şekline Uygulanacak Hukuk	254
	IV. EVLENMENİN HÜKÜM VE SONUÇLARI.....	256
	A. Genel Olarak.....	256
	B. Evlenmenin Hüküm ve Sonuçlarına Uygulanacak Hukuk.....	258
§ 4.	EVLİLİKTEN DOĞAN MAL REJİMLERİ	260
	I. GENEL OLARAK.....	260

II.	EVLİLİK MAL REJİMLERİNE UYGULANACAK HUKUK.....	261
§ 5.	BOŞANMA.....	268
I.	GENEL OLARAK.....	268
II.	BOŞANMA VE AYRILIK DAVASINDA UYGULANACAK HUKUK.....	269
§ 6.	SOYBAĞI.....	274
I.	GENEL OLARAK.....	274
II.	SOYBAĞININ KURULMASINA VE İPTALİNE UYGULANACAK HUKUK.....	275
III.	SOYBAĞININ KURULMASI VE İPTALİYLE İLGİLİ ULUSLARARASI SÖZLEŞMELER.....	284
A.	Evlilik Dışı Doğan Çocukların Hukuki Statüsüne Dair Avrupa Sözleşmesi	284
B.	Evlilik Dışında Doğan Çocukların Tanınmalarını Kabule Yetkili Makamların Yetkilerinin Genişletilmesi Hakkında Kişi Halleri Komisyonu Sözleşmesi	285
C.	Meşru Olmayan Çocukların Ana Bakımından Nesebinin Tesisine Ait Sözleşme.....	286
D.	Evlenme ile Nesep Düzeltilmesi Hakkında Sözleşme ...	286
IV.	SOYBAĞININ HÜKÜMLERİNE UYGULANACAK HUKUK.....	288
V.	SOYBAĞININ HÜKÜMLERİYLE İLGİLİ ULUSLARARASI SÖZLEŞMELER.....	289
A.	Uluslararası Çocuk Kaçırmalarının Hukuki Veçhelerine Dair Lahey Sözleşmesi	289
B.	Velayet Sorumluluğu ve Çocukların Korunması Hakkında Tedbirler Yönünden Yetki, Uygulanacak Hukuk, Tanıma, Tenfiz ve İşbirliğine Dair Sözleşme....	293
C.	Çocuklarla Kişisel İlişki Kurulmasına Dair Avrupa Sözleşmesi	295
§ 7.	EVLAT EDİNME.....	297

I.	GENEL OLARAK.....	297
II.	TMK KAPSAMINDA EVLAT EDİNME.....	298
III.	MİLLETLERARASI SÖZLEŞMELER KAPSAMINDA EVLAT EDİNME	300
IV.	MÖHUK KAPSAMINDA EVLAT EDİNME	306
	A. MÖHUK m. 18'in Değerlendirilmesi.....	306
	B. MÖHUK m. 18 Kapsamında Vasıflandırmalar	313
	C. Şekil	316
§ 8.	MİRAS.....	319
I.	GENEL OLARAK.....	319
II.	MÖHUK M. 20 KAPSAMINDA DEĞERLENDİRMELER.....	320
	A. Miras İhtilaflarına Uygulanacak Hukukun Tespiti	321
	a. MÖHUK m. 20(1)'in kapsamı	322
	b. MÖHUK m. 20(2)'nin kapsamı.....	327
	c. MÖHUK m. 20(3)'ün kapsamı.....	330
	d. Ölüme Bağlı Tasarruflarda Şekle ve Ehliyeteye Uygulanacak Hukuk.....	331
	e. Türkiye'nin akdettiği iki taraflı sözleşmeler kapsamında mirasa dair meseleler.....	337
§ 9.	NAFAKA	338
I.	GENEL OLARAK.....	338
II.	NAFAKA YÜKÜMLÜLÜĞÜNE UYGULANACAK HUKUK.....	340
	A. Çocuklara Karşı Nafaka Mükellefiyetine Uygulanacak Kanuna Dair 1956 Tarihli Lahey Sözleşmesi	340
	a. Uygulama alanı	340
	b. Uygulanacak hukuk	341
	B. Nafaka Yükümlülüğüne Uygulanacak Kanuna Dair 1973 Tarihli Lahey Sözleşmesi.....	342
	a. Uygulama alanı	342

b. Uygulanacak Hukuk.....	344
aa. Genel kanunlar ihtilafı kuralı	344
bb. Özel kanunlar ihtilafı kuralı.....	346
cc. Müracaat mercii hukuku.....	347
C. MÖHUK Uyarınca Uygulanacak Hukuk	348
D. Nafakaya Uygulanacak Hukukun Kapsamı.....	351
III. NAFKA ALACAKLARININ YABANCI	
ÜLKELERDE TAHSİLİ	353
A. Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsiline	
İlişkin 1956 Tarihli Birleşmiş Milletler New York	
Sözleşmesi	353
a. Uygulama alanı	353
b. 1956 tarihli New York Tahsil Sözleşmesi	
uyarınca tahsil usulü	354
B. Çocuk Nafakası ve Diğer Aile Nafaka Türlerinin	
Uluslararası Tahsiline İlişkin 2007 Tarihli Lahey	
Sözleşmesi	358
a. Uygulama alanı	358
b. 2007 tarihli Lahey Tahsil Sözleşmesi uyarınca	
tahsil usulü	361
§ 10. AYNİ HAKLAR	364
I. OBJEKTİF BAĞLAMA KURALI: EŞYANIN	
BULUNDUĞU YER HUKUKU “LEX REI SITAE”	364
A. Genel Olarak.....	364
B. Kuralın Kapsamı.....	367
a. Genel olarak.....	367
b. Kıymetli evrak ve hak statüleri.....	369
II. OBJEKTİF BAĞLAMA KURALININ İSTİSNALARI... 372	
A. Yer Değişikliği Hâlinde Ayni Haklara Uygulanacak	
Hukuk.....	372
B. Taşınmakta Olan Mallarda Ayni Haklara	
Uygulanacak Hukuk.....	375

C. Taşıma Araçları Üzerindeki Aynı Haklara Uygulanacak Hukuk.....	377
III. ŞEKLE UYGULANACAK HUKUK.....	380
§ 11. FİKRÎ MÜLKİYET HAKLARI	381
§ 12. TEMSİL	384
I. GENEL OLARAK.....	384
II. İRADİ TEMSİLDE UYGULANAN HUKUK.....	387
A. İç İlişkinin Tâbi Olduğu Hukuk.....	387
B. Dış İlişkinin Tâbi Olduğu Hukuk.....	390
a. Temsilcinin işyeri hukuku.....	391
b. Yetkinin fiilen kullanıldığı ülke hukuku.....	392
c. Temsil olunanın işyeri hukuku.....	393
C. Yetkisiz Temsilin Tâbi Olduğu Hukuk.....	394
a. Temsilci ile üçüncü kişi arasındaki ilişki	394
b. Temsilci ile temsil olunan arasındaki ilişki	395
c. Özel temsil yetkisinin olmaması.....	396
III. KURALIN KAPSAMA ALANI	398
IV. KURALIN KAPSAMI DIŞINDA KALAN HALLER	398
A. Ehliyet	398
B. Temsil Yetkisinin Şekli.....	399
C. Esas Sözleşmedeki İrade Sakatlıkları.....	400
D. Temel Sözleşmeden Doğan Talepler.....	401
§ 13. SÖZLEŞMELER.....	401
I. GENEL OLARAK.....	401
II. HUKUK SEÇİMİ.....	403
A. İrade Özgürlüğü İlkesi ve Hukuk Seçimi	403
B. Hukuk Seçimini Etkileyen Unsurlar	407
C. Devlet Hukukunun Seçilmesi Zorunluluğu ve İçkinleştirme (Incorporation).....	408
D. Açık veya Örtülü Hukuk Seçimi.....	413
E. Kısmi Hukuk Seçimi	416

F.	Seçilen Hukukta Meydana Gelebilecek Değişimler	418
G.	Hukuk Seçiminin Zamanı ve Askıda Hukuk Seçimi.....	419
H.	Hukuk Seçimi Anlaşmasının Bağımsızlığı ve Bu Anlaşmaya Uygulanacak Hukuk	422
III.	HUKUK SEÇİMİ YOKLUĞUNDA UYGULANACAK OBJEKTİF BAĞLAMA KURALI: EN SIKI İLİŞKİLİ HUKUK.....	424
A.	Karakteristik Edim Borçlusunun Mutat Meskeni veya İş Yeri Hukuku Karinesi	424
B.	Objektif Bağlamada İstisna Kuralı: Daha Sıkı İlişkili Hukuk	433
IV.	ÖZEL SÖZLEŞME TÜRLERİ.....	437
A.	Taşınmazlara İlişkin Sözleşmeler	437
B.	Fikrî Mülkiyet Haklarına İlişkin Sözleşmeler.....	439
C.	Tüketici Sözleşmeleri	442
a.	Genel olarak.....	442
b.	MÖHUK kapsamında tüketici sözleşmeleri.....	443
aa.	Genel olarak.....	443
bb.	Uygulanacak hukuk	447
D.	İş Sözleşmeleri.....	453
a.	Genel olarak.....	453
b.	Uygulanacak hukuk	455
E.	Eşya Taşıma Sözleşmeleri.....	472
V.	SÖZLEŞMELERE UYGULANACAK HUKUKUN KAPSAMI VE ÖZELLİK ARZ EDEN DURUMLAR.....	475
A.	Genel Olarak.....	475
B.	Sözleşmeden Doğan İlişkinin Varlığı ve Maddi Geçerliliği.....	477
C.	Üçüncü Ülkenin Doğrudan Uygulanan Kuralları	479
D.	İfanın Gerçekleştirilme Biçimi ve Tedbirler	482
VI.	ULUSLARARASI MAL SATIMINA İLİŞKİN BİRLEŞMİŞ MİLLETLER VİYANA ANTLAŞMASI.....	484

A. Genel Olarak.....	484
B. Uygulanma Koşulları	485
a. Milletlerarasılık unsuru	485
b. Sözleşme taraflarının iş yerlerinin farklı taraf devletlerde bulunması nedeniyle CISG'in uygulanması.....	486
c. Forumun kanunlar ihtilafı kurallarının taraf devletin hukukuna atıf yapması nedeniyle CISG'in uygulanması	487
d. Uluslararası satım sözleşmesinin konusunun CISG m. 2 ve m. 3'te belirtilen istisnalardan olmaması.....	488
e. CISG'in uygulanmasının CISG m. 6 kapsamında engellenmemesi	491
§ 14. HAKSIZ FİİLLER.....	492
I. GENEL OLARAK.....	492
II. ZARAR YERİ HUKUKU	495
A. Zarar Yeri Kavramı.....	495
B. Zarar Yerinin Tespiti.....	496
III. DAHA SIKI İLİŞKİLİ HUKUK.....	497
A. Ortak Mutat Mesken Hukuku.....	499
B. Temeldeki Hukuki İlişkinin Tâbi Olduğu Hukuk	500
a. Sözleşmesel ilişki	500
b. Aile hukuku ilişkisi	502
c. Şirket ortaklığı ilişkisi	503
IV. HUKUK SEÇİMİ.....	504
V. ÖZEL HAKSIZ FİİL TÜRLERİNE UYGULANACAK HUKUK.....	506
A. Medya ve Kitle İletişim Araçlarıyla Kişilik Haklarının İhlali.....	506
B. İmalatçının Sorumluluğu.....	511
C. Haksız Rekabet	515

D. Rekabetin Engellenmesi	521
§ 15. SEBEPSİZ ZENGİNLEŞME	525
I. GENEL OLARAK.....	525
II. UYGULANACAK HUKUK.....	526
§ 16. MÖHUK'TA DÜZENLENMEYEN ALANLAR	531
I. VEKALET SİZ İŞGÖRME.....	531
II. ALACAĞIN DEVRİ.....	535
III. BORCUN ÜSTLENİLMESİ	537
IV. ŞİRKETLER.....	538

3. BÖLÜM

MİLLETLERARASI USUL HUKUKU

§ 1. MİLLETLERARASI USUL HUKUKUNA GİRİŞ	545
I. GENEL OLARAK MİLLETLERARASI USUL HUKUKU.....	545
II. MİLLETLERARASI USUL HUKUKUNDA LEX FORİ PRENSİBİ.....	546
III. MİLLETLERARASI USUL HUKUKUNDA VASIFLANDIRMA.....	547
IV. MÖHUK'UN MİLLETLERARASI USUL HUKUKU SİSTEMATİĞİ.....	549
§ 2. TÜRK MAHKEMELERİNİN YARGI YETKİSİ VE BU YETKİYİ SINIRLANDIRAN YARGI ve İCRA BAĞIŞIKLIĞI	551
I. TÜRK MAHKEMELERİNİN YARGI YETKİSİ	551
II. YARGI BAĞIŞIKLIĞI.....	552
A. Genel Olarak.....	552
B. Türk Hukukundaki Yargı Bağışıklığı Düzenlemeleri....	555
C. Devleti Temsil Edenlerin Yargı Bağışıklığı	558

a.	Devleti sınırsız şekilde temsil edenlerin yargı bağışıklığı	559
b.	Diplomatik temsilcilerin ve konsolosların yargı bağışıklığı	559
aa.	Diplomatik temsilcilerin yargı bağışıklığı	560
bb.	Konsolosluk memurlarının yargı bağışıklığı.....	563
D.	Devlet Dışı Oluşumların Yargı Bağışıklığı.....	565
E.	Askeri Kuvvetlerinin Yargı Bağışıklığı.....	566
III.	İCRA BAĞIŞIKLIĞI.....	568
A.	Genel Olarak.....	568
B.	Türk Hukukunda İcra Bağışıklığı Düzenlemeleri.....	570
IV.	İCRA BAĞIŞIKLIĞI İLE YARGI BAĞIŞIKLIĞI ARASINDAKİ TEMEL FARKLAR.....	572
§ 3.	MİLLETLERARASI YETKİ KURALLARI	572
I.	MİLLETLERARASI YETKİ KAVRAMI.....	572
II.	TÜRK MİLLETLERARASI YETKİ SİSTEMİ	575
A.	MÖHUK'ta Düzenlenen Genel Yetki Kuralı (MÖHUK m. 40)	576
a.	Genel olarak.....	576
b.	İç hukukun yer itibariyle yetki kuralları.....	578
aa.	HMK hükümleri uyarınca Türk mahkemelerinin milletlerarası yetkisi.....	579
1.	Genel yetki kuralları	579
i.	Davalının yerleşim yeri mahkemesi (HMK m. 6).....	579
ii.	Davalının Türkiye'deki mutad meskenin bulunduğu yer mahkemesi (HMK m. 9).....	583
2.	Özel yetki kuralları.....	584
i.	Malvarlığı haklarına ilişkin davalarda yetki (HMK m. 9).....	584
ii.	Sözleşmeden doğan davalarda yetki (HMK m. 10).....	587

aaa. Esas alınması gereken ifa yeri.....	588
bbb. “İfa yeri”nin tespiti meselesi.....	590
iii. Taşınmazın aynına ilişkin davalarda yetki (HMK m. 12).....	591
iv. Karşı davada yetki (HMK m. 13)	592
v. Şubeler ve tüzel kişilerle ilgili davalarda yetki (HMK m. 14)	593
aaa. Şubenin bulunduğu yer mahkemesinin yetkisi	593
bbb. Özel hukuk tüzel kişilerinin ortaklık veya üyelik ilişkileriyle ilgili davalarda yetki.....	594
vi. Haksız fiilden doğan davalarda yetki (HMK m. 16).....	596
vii. Türk mahkemelerinin yetki sözleşmesi ile yetkili kılınması (HMK m. 17 ve 18)...	598
viii. Yetki itirazın ileri sürülmediği durumlarda yetkisiz mahkemelerde dava açılması (HMK m. 19)	601
bb. Diğer kanun hükümleri uyarınca Türk mahkemelerinin milletlerarası yetkisi.....	603
B. MÖHUK'ta Düzenlenen Özel Yetki Kuralları.....	603
a. Türklerin kişi hâllerine ilişkin davalarda yetki (MÖHUK m. 41)	603
b. Yabancıların kişi hâllerine ilişkin bazı davalarda yetki (MÖHUK m. 42).....	610
c. Miras davalarında yetki (MÖHUK m. 43).....	614
d. İş sözleşmesi ve iş ilişkisi davalarında yetki (MÖHUK m. 44).....	617
e. Tüketici sözleşmesine ilişkin davalarda yetki (MÖHUK m. 45).....	621
f. Sigorta sözleşmesine ilişkin davalarda yetki (MÖHUK m. 46)	625
C. Milletlerarası Yetki Anlaşması ve Sınırları (MÖHUK m. 47).....	626

a.	Milletlerarası yetki anlaşmasının şartları.....	626
b.	Yazılı delille ispat	634
c.	Yetki anlaşmasının sonuçları	634
d.	MÖHUK m. 47(2)'nin değerlendirilmesi.....	639
e.	HMK ve MÖHUK'un yetki anlaşması bağlamında karşılaştırılması.....	641
§ 4.	TEMİNAT (Cautio Judicatum Solvi) (MÖHUK m. 48 ve HMK m. 84-85)	642
§ 5.	GEÇİCİ KORUMA TEDBİRLERİ	649
I.	GENEL OLARAK.....	649
II.	İHTİYATİ TEDBİR.....	651
A.	Genel Olarak.....	651
B.	İhtiyati Tedbir Taleplerinde Usul.....	651
C.	Özel Düzenlemelerde Yer Alan İhtiyati Tedbir Talepleri	652
D.	İhtiyati Tedbir Taleplerinde Yetki	653
III.	İHTİYATİ HACİZ.....	663
A.	Genel Olarak.....	663
B.	İhtiyati Haciz Taleplerinde Usul.....	664
C.	İhtiyati Haciz Taleplerinde Yetki.....	664
§ 6.	MİLLETLERARASI DERDESTLİK (Lis Pendens)	668
I.	GENEL OLARAK.....	668
II.	TÜRK HUKUKUNDA MİLLETLERARASI DERDESTLİK.....	670
A.	MÖHUK m. 41 Çerçevesinde Derdestlik İtirazı	671
B.	MÖHUK m. 47'ye İstinaden Yetkilendirilen Yabancı Mahkemede Açılan Dava Sebebiyle Derdestlik İtirazı.....	673
C.	Milletlerarası Sözleşmelerde Yetkili Mahkemenin Belirlendiği Hallerde Sözleşmede Öngörülen Mahkemelerde Davanın Açılmış Olması Durumunda Derdestlik İtirazı	674

III.	MİLLETLERARASI DERDESTLİK İTİRAZININ İLERİ SÜRÜLMESİ USULÜ	676
IV.	DEĞERLENDİRME.....	677
§ 7.	BEKLETİCİ MESELE	681
§ 8.	MİLLETLERARASI TEBLİGAT	686
I.	GENEL OLARAK.....	686
II.	1965 TARİHLİ HUKUKÎ VE TİCARÎ KONULARDA ADLÎ VE GAYRÎ ADLÎ BELGELERİN YABANCI MEMLEKETLERDE TEBLİĞİNE DAİR SÖZLEŞME'YE İSTİNADEN TEBLİGAT	689
III.	1954 TARİHLİ HUKUK USULÜNE DAİR LAHEY SÖZLEŞMESİ'NE İSTİNADEN TEBLİGAT	692
IV.	İKİLİ ANLAŞMALARDA İSTİNADEN TEBLİGAT	694
V.	TEBLİGAT KANUNU VE TEBLİGAT YÖNETMELİĞİ	696
A.	Yabancı Ülkedeki Yabancılar Tebligat	696
B.	Yabancı Ülkedeki Türk Vatandaşlarına Tebligat	698
VI.	YABANCI DEVLETLERDEN GELEN TEBLİGAT.....	701
VII.	MÖHUK UYARINCA YARGI BAĞIŞIKLIĞIN BULUNMADIĞI DURUMLARDA TEBLİGAT	702
§ 9.	MİLLETLERARASI İSTİNABE	703
I.	GENEL OLARAK.....	703
II.	ULUSLARARASI SÖZLEŞMELERE İSTİNADEN İSTİNABE TALEBİ.....	704
A.	1970 tarihli Hukukî veya Ticarî Konularda Yabancı Ülkelerde Delil Sağlanması Hakkında Sözleşme'ye İstinaden İstinabe Usulü.....	705
B.	1954 tarihli Hukuk Usulüne Dair Sözleşme'ye İstinaden İstinabe Usulü.....	708
C.	İki Taraflı Adli Yardımlaşma Sözleşmelerine İstinaden İstinabe Usulü.....	711

III. İKİ VEYA ÇOK TARAFLI ULUSLARARASI SÖZLEŞMENİN BULUNMAMASI DURUMUNDA İSTİNABE USULÜ.....	712
§ 10. YABANCI MAHKEME KARARLARININ TANINMASI VE TENFİZİ.....	713
I. GENEL OLARAK.....	713
II. TANIMA VEYA TENFİZ	714
III. TANIMA VE TENFİZİN ÖN ŞARTLARI (MÖHUK m. 50).....	717
A. Yabancı Bir Mahkemeden Verilmiş Karar	718
B. Hukuk Davalarına İlişkin Karar	720
C. Kararın Kesinleşmiş Olması.....	722
IV. TENFİZ ŞARTLARI (MÖHUK m. 54)	724
A. Genel Olarak.....	724
B. Karşılıklılık.....	725
C. Türk Mahkemelerinin Münhasır Yetkisine Girmeyen Bir Konuda Karar Verilmiş Olması	730
D. Aşkın/Aşırı Yetki (Exorbitant Yetki)	733
E. Kamu Düzeni.....	735
F. Savunma Haklarına Riayet Edilmemiş Olması Sebebiyle Usule Aykırılık	746
V. TANIMA (MÖHUK m. 58)	748
VI. TANIMA VE TENFİZ ARASINDAKİ TEMEL FARKLAR.....	753
VII. YABANCI ÜLKE ADLÎ VEYA İDARÎ MAKAMLARINCA VERİLEN BOŞANMA KARARLARININ NÜFUS KÜTÜĞÜNE TESCİLİ.....	754
§ 11. TANIMA VE TENFİZDE USULE İLİŞKİN MESELELER ..	757
I. GENEL OLARAK.....	757
II. GÖREVLİ VE YETKİLİ MAHKEME	758
A. Görevli Mahkeme.....	758
B. Yetkili Mahkeme.....	761

III. TANIMA VE TENFİZ İSTEMİ YÖNTEMİ	764
A. Tanıma ve Tenfiz Talebi İçin Hukuki Yararın Gerekliliği	764
B. Tanıma ve Tenfiz Taleplerinde Dilekçe	765
C. Tanıma ve Tenfizde Tebligat	766
D. Yargılama Usulü.....	767
IV. İTİRAZ	769
V. TANIMA VE TENFİZ TALEBİNDE TÜRK MAHKEMESİNİN VERECEĞİ KARAR.....	770
VI. TANIMA VEYA TENFİZ KARARININ YERİNE GETİRİLMESİ VE TEMYİZİ.....	771
VII. KARARIN KESİN HÜKÜM VE KESİN DELİL ETKİSİ	774
VIII. HARÇLAR.....	776
§ 12. GENEL OLARAK TAHKİM VE HAKEM KARARLARININ İCRASI.....	778
I. TAHKİM VE TAHKİME İLİŞKİN TEMEL KAVRAMLAR.....	778
A. Genel Olarak Tahkim.....	778
B. Türk Hukukunda Tahkimin Gelişimi ve Tahkimle İlgili Düzenlemeler.....	781
C. Tahkime İlişkin Temel Hususlar	783
a. Tahkimin sınıflandırılması.....	783
b. Tahkimde rıza	783
c. Tahkim sözleşmesinin şekli.....	785
d. Tahkim yeri kavramı.....	788
e. İptal davası.....	788
II. YABANCI HAKEM KARARLARININ TANINMASI VE TENFİZİ.....	790
A. Genel Olarak.....	790
B. New York Sözleşmesine Göre Tanıma ve Tenfiz Engelleri.....	792
a. Tahkim sözleşmesinin geçersiz olması.....	793

b. Tahkim yargılamasının taraflarının ehliyetsiz olması	795
c. Hukuki dinlenilme hakkının ihlal edilmesi	798
d. Hakemlerin yetkisini aşmış olması (talebe bağlılık ilkesinin ihlali)	799
e. Hakem heyetinin oluşturulmasında taraf iradelerine aykırılık.....	803
f. Tahkim yargılamasında usule uygulanacak hukukta hata	804
g. Hakem kararının bağlayıcı olmaması.....	805
h. Hakem kararının iptal edilmiş olması veya icrasının geri bırakılması	806
i. Uyuşmazlığın tahkime elverişli olmaması.....	808
j. Hakem kararının kamu düzenine aykırı olması.....	811
C. MÖHUK Hükümlerine Göre Tanıma veya Tenfiz Şartları.....	812
D. Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizinde Usuli Konular	815
a. Görevli mahkeme	815
b. Yetkili mahkeme	816
c. Harçlar	816
d. Teminat	818
e. Yargılama usulü.....	818
f. Kanun yolu bakımından değerlendirme	818
MİLLETLERARASI ÖZEL HUKUK VE USUL HUKUKU HAKKINDA KANUN.....	819
KAYNAKÇA	841